

MORAVSKÝ ZEMSKÝ ARCHIV – STÁTŇÍ OKRESNÍ ARCHIV BŘECLAV SE SÍDLEM V MIKULOVĚ

Základní charakteristika archivu

Archivní tradice sahá v MikulovĚ již do dob Ditrichštejnů, kteří měli v MikulovĚ jak svůj rodinný archiv, tak veškeré písemnosti hospodářské povahy ze všech svých panství. Na rozdíl od vzornĚ opečováných archiválií rodiny Ditrichštejnů, nedisponoval městský archiv v MikulovĚ nikdy odborným archivářem ani vhodnými prostory. Teprve rozhodnutím Okresního národního výboru v MikulovĚ byl dne 27. června 1947 založen Okresní a městský archiv v MikulovĚ, působící v rámci celého tehdejšího okresu Mikulov. Tehdy žádný jiný archiv v pozdějším okrese Břeclav neexistoval, v Břeclavi byly archiválie, jejichž valná část však bohužel shořela při spojeneckém náletu na Břeclav v listopadu 1944, umístĚny ve třech místnostech soukromého bytu. V Hustopečích vykonával dozor nad archiváliemi již existující okresní archiv Brno-venkov.



Díky existenci archivu v MikulovĚ bylo i po správní změně v roce 1960 a vzniku okresu Břeclav ve své dnešní podobĚ, rozhodnuto vybudovat nový okresní archiv právě v MikulovĚ, přestože se nestal okresním městem. Sídlem archivu byl v této době novĚ opravený mikulovským zámek a jakkoli zde byly vhodné prostory pro uložení archiválií, zcela nevyhovující byla situace s kanceláři a dalším potřebným zázemím. Pro tyto účely se záhy podařilo zajistit kanovníckou rezidenci na námĚstí č. p. 6, která byla v r. 1964 opravena pro potřeby archivu. Do novĚ získaných prostor se okamžitĚ začaly stĚhovat písemnosti ze soudů a převzaté z Oblastního archivu v Brně. O rok později získal archiv i sousední dům č. p. 4, který byl adaptován na kanceláře, knihovnu a fotodílnu. V této prostorové podobĚ setrval archiv v MikulovĚ příštích více než třicet let.

Díky existenci archivu v MikulovĚ bylo i po správní změně v roce 1960 a vzniku okresu Břeclav ve své dnešní podobĚ, rozhodnuto vybudovat nový okresní archiv právě v MikulovĚ, přestože se nestal okresním městem. Sídlem archivu byl v této době novĚ opravený mikulovským zámek a jakkoli zde byly vhodné prostory pro uložení archiválií, zcela nevyhovující byla situace s kanceláři a dalším potřebným zázemím. Pro tyto účely se záhy podařilo zajistit kanovníckou rezidenci na námĚstí č. p. 6, která byla v r. 1964 opravena pro potřeby archivu. Do novĚ získaných prostor se okamžitĚ začaly stĚhovat písemnosti ze soudů a převzaté z Oblastního archivu v Brně. O rok později získal archiv i sousední dům č. p. 4, který byl adaptován na kanceláře, knihovnu a fotodílnu. V této prostorové podobĚ setrval archiv v MikulovĚ příštích více než třicet let.

KromĚ základní archivářské práce, kterou představuje svoz materiálu, kontrola spisoven a pořádání, byla v MikulovĚ již počátku 60. let věnována velká pozornost vlastivĚdnĚ práci s nezbytným publikováním badatelských výsledků. Díky tomu začal v roce 1965 vycházet vlastivĚdný sborník, dnes známý pod jménem Jižní Morava. Tento časopis se během své existence stala platformou regionálních historiků a archivářů, stejně jako vysokoškolských učitelů a akademických pracovníků, v níž publikují výsledky své badatelské práce z celé oblasti jižní Moravy, tj. okresů Brno-venkov, Břeclav, Hodonín a Znojmo.

V průběhu 70. a hlavnĚ 80. let 20. století bylo nutné řešit prostorovou situaci archivu, která byla stále tíživější. Po různých nerealizovaných návrzích byl v roce 1997 zakoupen pro potřeby archivu nevyužívaný obchodní dům v MikulovĚ a na podzim následujícího roku započala jeho přestavba na okresní archiv, v jejímž rámci byl v prostornĚm dvoře postaven zcela nový čtyřpodlažní depotní blok pro uložení téměř 6 kilometrů archiválií. V listopadu 2000 po dokončení stavby a náročném stĚho-

vání mohl nový archiv přivítat první badatele. Od srpna 2002 se v důsledku správních reforem stal Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově součástí Moravského zemského archivu v Brně.

Základní charakteristika fondů k dějinám Lichtenštejnů

Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově v současnosti pečuje o 1 732 archivních souborů v rozsahu 4 200 běžných metrů. Patří mezi ně především dokumenty státních úřadů, měst a obcí, justice, škol, družstev, spolků, kulturních institucí, církví apod. Důležité a badatelsky hojně využívané jsou i osobní fondy významných osobností regionu, často známých i za hranicemi. Vzhledem k tomu, že značná část území, které dnes spadá pod působnost mikulovského archivu, náležela v minulosti do majetku rodu Lichtenštejnů, je ve Státním okresním archivu Břeclav se sídlem v Mikulově uloženo množství archiválií, které lze při historickém výzkumu využívat. Je však třeba říci, že se nejedná o písemnosti osobního rázu, ale výhradně takové, které vznikly za účelem správy měst a obcí ze strany Lichtenštejnů a jejich úředníků.

Největší význam má zřejmě bohatý fond Archiv města Valtice (1290-1945), obsahující kromě řady listin rovněž hojný spisový materiál, dokládající správu tohoto lichtenštejnského sídelního města. Podobným způsobem je možné, hlavně pro mladší dobu 18. a 19. století, využívat fond Archiv města Hustopeče (1362-1945), které rovněž byly v majetku rodu Lichtenštejnů. Za zmínku stojí plány kostelů v Poštorné a Ladné z počátku 20. století, vypracované knížecím lichtenštejnským architektem Karlem Weinbrennerem, uložené v příslušných archivech obcí. Doklady o vztazích rodiny Lichtenštejnů ke svým zaměstnancům i obecně k lidem, žijícím na území jejich rodového majetku, lze nalézt i ve fondech politické či soudní správy, např. Okresních úřadech, okresních soudech apod.

Oproti tomu někdejší hlavní moravské sídlo rodu, Mikulov, neobsahuje ve svých písemnostech žádné archiválie z dob Lichtenštejnů, protože všechny padly za oběť mnohým požárům města. Pro potřeby badatelů archiv disponuje rozsáhlou knihovnou, čítající 25 tisíc svazků, včetně mnoha cizojazyčných monografií a časopisů, vztahujících se k regionu jižní Moravy.

Přehled fondů s lichtenštejnskou tematikou:

Archiv města Valtice (1295-1944)

Archiv města Hustopeče (1362-1945 (1949))

Archiv obce Lednice (1567-1945 (1948))

Archiv města Břeclav (1625-1945 (1957))

Archiv města Podivín (1637-1945)

Archiv obce Ladná (1848-1945 (1950))

Sbírka map a plánů (1797-2005)

Literatura:

Zemek, Metoděj – Zimáková, Alena: Městský úřad Valtice 1295-1944. Mikulov 1965

Zemek, Metoděj – Zimáková, Alena: Městský úřad Podivín 1637-1945. Mikulov 1964

Zemek, Metoděj: Okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově. Průvodce po archivních fondech a sbírkách. Praha 1976.

Kontakty:

Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově

Pavlovská 2 692 24 Mikulov

tel. +420 519 500 061

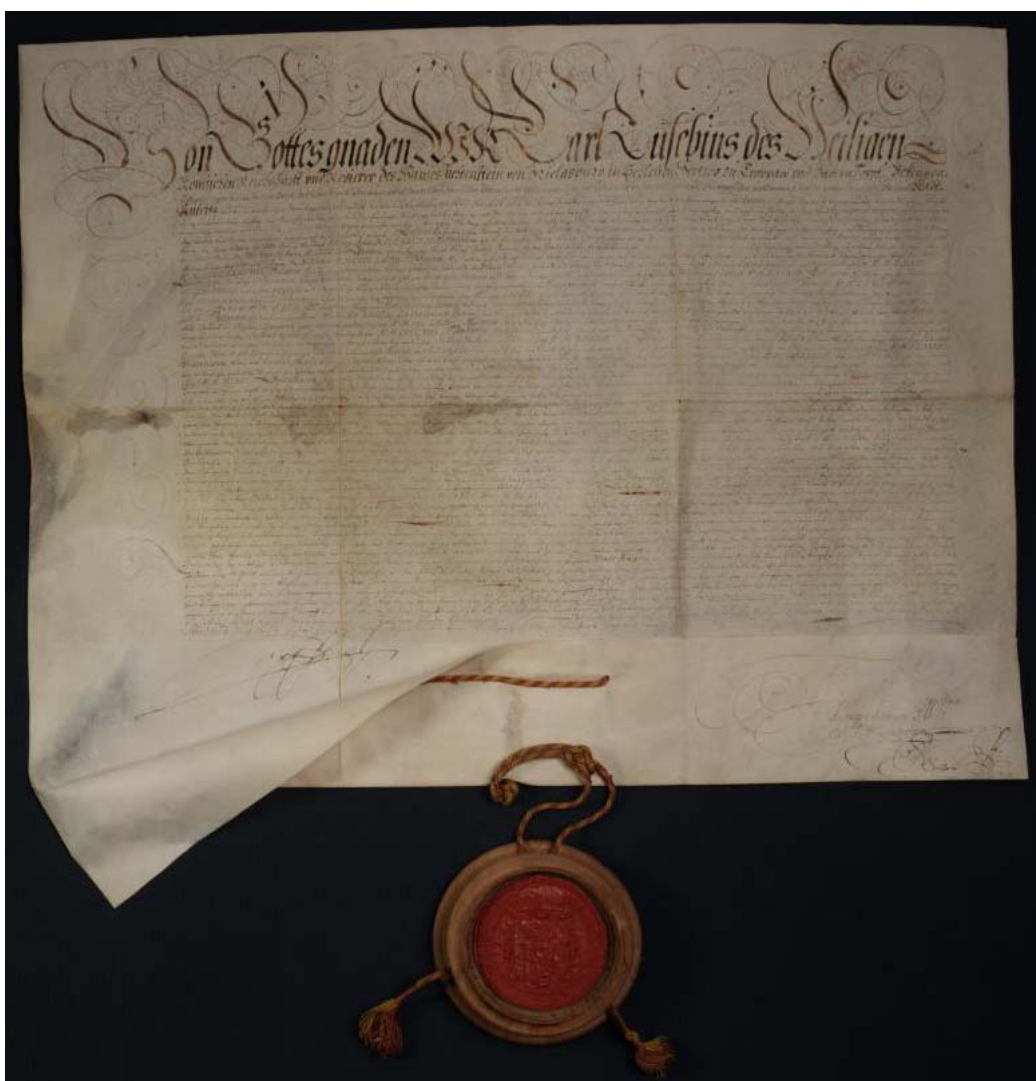
e-mail: soka_breclav@mza.cz

www: <http://breclav.mza.cz>

Provozní doba badatelny:

Pondělí: 8:00 - 17:00

Středa: 8:00 - 17:00



*Listina knížete Karla Eusebia z Lichtenštejna pro Hustopeče
SOkA Mikulov, Archiv města Hustopeče, inv. č. 30, 29. září 1632, Valtice*

Materiál připravil Mgr. Miroslav Svoboda, Ph.D.